

ПРАВИЛА ЗА ОЦЕНКА И УПРАВЛЕНИЕ НА
РИСКА НА
ДЕ НОВО ЕАД

СЪДЪРЖАНИЕ

ГЛАВА ПЪРВА	4
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ.....	4
ГЛАВА ВТОРА	4
ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОТГОВОРНОСТИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕТО НА РИСКА.....	4
ГЛАВА ТРЕТА	8
ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ, УПРАВЛЕНИЕ И НАБЛЮДЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА ОЦЕНЪЧНИЯ ПРОЦЕС И ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ПАЗАРНА ИНФОРМАЦИЯ	8
РАЗДЕЛ I.....	8
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ.....	8
РАЗДЕЛ II	9
КРЕДИТЕН РИСК И РИСК НА НАСРЕЩНАТА СТРАНА.....	9
РАЗДЕЛ III.....	11
ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА ОЦЕНЪЧНИЯ ПРОЦЕС, СВЪРЗАН С ОЦЕНКИТЕ, ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ПАЗАРНА ИНФОРМАЦИЯ И ПРЕЦЕНКАТА ЗА ТЯХНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ.....	11
РАЗДЕЛ IV.....	14
ОСТАТЪЧЕН РИСК.....	14
РАЗДЕЛ V.....	15
РИСК ОТ КОНЦЕНТРАЦИЯ И ГОЛЕМИ ЕКСПОЗИЦИИ.....	15
РАЗДЕЛ VI.....	15
РИСК, СВЪРЗАН СЪС СЕКЮРИТИЗАЦИЯТА.....	15
РАЗДЕЛ VII.....	16
ПАЗАРЕН РИСК.....	16
РАЗДЕЛ VIII.....	16
ЛИХВЕН РИСК.....	16
РАЗДЕЛ IX.....	17
ОПЕРАЦИОНЕН РИСК.....	17
РАЗДЕЛ X.....	18
ЛИКВИДЕН РИСК.....	18
РАЗДЕЛ XI.....	19
ПОЗИЦИОНЕН РИСК.....	19
РАЗДЕЛ XII.....	19
ВАЛУТЕН РИСК.....	19
РАЗДЕЛ XIII.....	19
РИСК ОТ ПРЕКОМЕРЕН ЛИВЪРИДЖ.....	19
РАЗДЕЛ XIV.....	20
РИСК ПРИ КОРЕКЦИЯ НА КРЕДИТНАТА ОЦЕНКА.....	20
РАЗДЕЛ XV.....	20
РИСКОВЕ, ПОРОДЕНИ ОТ МАКРОСРЕДАТА И ФАЗИТЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ ЦИКЪЛ.....	20
ГЛАВА ЧЕТВЪРТА	21
МЕХАНИЗМИ ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ.....	21
ГЛАВА ПЕТА	22
АДМИНИСТРАТИВНИ И СЧЕТОВОДНИ ПРОЦЕДУРИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА И ОЦЕНКАТА НА КАПИТАЛА НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПОСРЕДНИК	22
РАЗДЕЛ I.....	22
СЧЕТОВОДНИ ПРОЦЕДУРИ.....	22
РАЗДЕЛ II	22
ЦЕЛИ НА СЧЕТОВОДНИТЕ ПРОЦЕДУРИ.....	22
РАЗДЕЛ III.....	22
НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА СЧЕТОВОДНИТЕ ПРОЦЕДУРИ.....	22
РАЗДЕЛ IV.....	23
ИЗБОР ЗА СЛЕДВАНЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИ, НОРМАТИВНО ДОПУСТИМИ ПРАВИЛА ПРИ ОЦЕНЯВАНЕТО НА КАПИТАЛОВАТА АДЕКВАТНОСТ И ЛИКВИДНОСТ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПОСРЕДНИК.....	23
РАЗДЕЛ V.....	24

<i>РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ВЪТРЕШНИЯ КАПИТАЛ. КАПИТАЛОВИ ИЗИСКВАНИЯ.</i>	24
<i>РАЗДЕЛ VI</i>	24
<i>АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ</i>	24
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	25

ГЛАВА ПЪРВА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Настоящите правила имат за цел да регламентират:
 - 1.1. Организационната структура и нивата на отговорност по управлението на риска;
 - 1.2. Правилата, процедурите и механизмите за установяване, управление, наблюдение и редуциране на рисковете;
 - 1.3. Правилата и процедурите за управление и наблюдение на позициите в търговския портфейл, както и оценъчния процес, източниците на пазарна информация и преценката за тяхното съответствие и за отчетността;
 - 1.4. Механизмите за вътрешен контрол;
 - 1.5. Административните и счетоводни процедури по управлението на риска;
 - 1.6. Правилата и процедурите за оценка и поддържане стойността, видовете и разпределението на вътрешния капитал.

ГЛАВА ВТОРА

ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОТГОВОРНОСТИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕТО НА РИСКА

2. Де Ново ЕАД, наричано по-долу и дружеството или инвестиционен посредник, прилага четиристепенна организационна структура свързана с управлението на риска. Обособените структури са:
 - Съвет на директорите;
 - Изпълнителни директори;
 - Комитет за управление и контрол на риска;
 - Оперативните звена и служители, работещи по договор за дружеството.

2.1. Когато определената в т. 2 организационна структура на инвестиционния посредник се промени, следва да се гарантира спазването на основния принцип за разделянето на отговорностите между служителите, чието задължение е управление на риска и служителите, които сключват сделки, с цел предотвратяване конфликти на интереси.
3. Съветът на директорите (СД) има следните отговорности по оценката и управлението на риска:
 - Приема и одобрява правила и политики за управление на риска и следи за тяхната актуализация;
 - Утвърждава стратегията и политиката по управление на риска, която може да бъде:
 - консервативна;
 - умерена;
 - рискова
 - Приема като елементи на политиката по управление на риска:
 - нивото на риск, което инвестиционния посредник е готов да приеме;
 - насоки за развитие на системата за оценка и управление на риска.
 - Най-малко веднъж годишно преглежда и оценява политиката за управление на риска, като при непълноти и/или необходимост от подобряване управлението на риска приема изменения и допълнения в нея. Независимо от изискването по предходното изречение, приема изменения и допълнения в правилата по управление на риска при констатиране на необходимост от това.
 - Установява конкретни лимити, които да позволяват на отделните звена да оперират със съответната автономност и да извършват сделки на вътрешните и международните пазари, както и определя пределно допустимите нива по основните видове риск, с оглед да не се подлага дружеството на неприемливи рискове;
 - Оторизира длъжностни лица, с правото да разрешават надвишаване на индивидуално установените лимити за сключване на сделки и нивата на риск, когато те са

- основателни, като определя граница на допустимото превишение, както и случаите и условията за това;
- Актуализира установените лимити за сделки на вътрешните и международните пазари, както и пределно допустимите нива по основните видове риск;
 - Контролира рисковите фактори за дружеството чрез обсъждане на доклади, внесени от изпълнителните директори и взема решения в границите на своите правомощия;
 - Взема решения за кадрово, софтуерно и друго осигуряване на дейностите по управление на риска.
4. Изпълнителните директори имат следните отговорности по управление на риска:
- Организируют работата по правилно провеждане на приетата от Съвета на директорите политика по управление на риска;
 - Контролират спазването на приетите от Съвета на директорите лимити, посочени в "Таблица за компетентностите", за сделки на вътрешните и международните финансови пазари и нива на риск;
 - Създават организация на работа, която осигурява спазването на определените лимити и нива на риск. Изпълнителните директори могат да определят и по-ниски лимити, както и да суспендират действието на определени лимити.
 - Следят за съответствие на използваните от съответните служители процедури по измерване, наблюдение и оценка на риска с приетите вътрешно-дружествени документи от Съвета на директорите.
 - Вземат решения за кадрово, материално-техническо и методическо осигуряване на дейностите по управление на риска.
 - Определят лицата, отговорни за разработването на собствени модели за управление на риска, тогава когато дружеството реши да не се прилагат общоприети модели за оценка на риска.
 - Може да изменят залегналите в настоящите правила вътрешно-нормативни актове, както и да издават нови, в съответствие с разпоредбите на настоящите правила и действащата нормативна уредба и ги представят пред СД за одобрение. Издадените вътрешно-нормативни актове представляват неразделна част от настоящите правила.
5. С Правилата за вътрешната организация и вътрешния контрол на Де Ново ЕАД са определени организационната структура, правата и задълженията на служителите, работещи по договор за дружеството, както и начинът и редът за създаване на условия за избягване на конфликти на интереси, а при възникването им – тяхното справедливо третиране. Организационната структура на инвестиционния посредник се изгражда в съответствие с политиката на независимост и разпределение на функциите.
6. /1/ За осигуряване на правилното провеждане на приетата от Съвета на директорите политика по управление на риска, се създава Комитет за управление и контрол на риска.
- /2/ В комитета за управление и контрол на риска влизат:
- главният счетоводител;
 - директорът на дирекция "Бек офис и счетоводство".
- /3/ Отговорностите на комитета, свързани с оценката, управлението и контрола на риска се свеждат до:
- подпомага с конкретни разработки Съвета на директорите и изпълнителните директори при определяне стратегията и политиката по управление на риска, на лимитите за сделки на вътрешните и международните пазари и пределно допустимите нива по основните видове риск;
 - изготвя обосновани предложения за актуализиране и/или усъвършенстване на правилата за оценка и управление на риска и за промени на лимитите за сделки на вътрешните и международните финансови пазари и на нивата на риск и ги внася за одобрение от Съвета на директорите;
 - подпомага дирекциите на Де Ново ЕАД при определяне на количествено измеримите и неизмеримите рискове, както и наблюдава, анализира и оценява риска при различните дейности осъществявани от дружеството;
 - контролира спазването на установените от Съвета на директорите лимити за сделки, като го уведомява, чрез изпълнителните директори, при достигане на утвърдените лимити или надвишаването им;
 - адаптира готови модели за измерване на риска и наблюдаване на рисковите фактори върху дейността на дружеството;

- измерва, оценява и анализира текущо риска, в т.ч. спазването на определените лимити и нива на риск и докладва на изпълнителните директори;
- осъществява периодично преглед на управлението на риска на дружеството, включително и на ефективността на прилагането на настоящите правила, съобразно пазарните условия;
- изготвя доклади за състоянието на риска в които посочва констатираните непълноти и несъответствия, както и предприетите мерки за отстраняването им, относно политиките и процедурите за установяване и управление на рисковете свързани с дейностите, процедурите и системите на инвестиционния посредник в съответствие с допустимото ниво на риск, и внася същите за разглеждане, обсъждане и приемане от Съвета на директорите;
- събира, оценява и организира постъпването на информацията по отношение на риска в базата от данни на ИП..

/4/ Комитетът за управление и контрол на риска не може да участва при разработването на собствени модели за управление на риска, тогава когато дружеството реши да не се прилага общоприети модели за оценка на риска.

7. Комитетът за управление и контрол на риска функционира независимо от дирекциите, ангажирани със сключването на сделките, и се отчита пряко пред Съвета на директорите.

8. Дирекция „Продажби“ има следните отговорности по управление на риска.

8.1. Директорът на дирекция:

- отговаря за правилната организация на дейността и работните процеси в дирекцията
- контролира навременното и правилно завеждане на постъпилите нареждания;
- при възникване на проблемни обстоятелства в отношенията с клиентите уведомява незабавно директора на дирекция „Вътрешен контрол“, в съответствие с Правилата за вътрешната организация и вътрешния контрол на Де Ново ЕАД;

8.2. Служителите на дирекция “Продажби”:

- обслужват клиенти, предоставят котировки, информация за пазара, наличности по сметките на клиентите или друга информация, която клиента иска;
- осъществяват непосредствен контакт с клиентите на дружеството по въпроси, свързани с депозиране, блокиране, обезпечения на финансови инструменти;
- незабавно регистрират в информационно-счетоводната система на дружеството всяко постъпило нареждане за сделки с финансови инструменти и изготвят необходимата документация за него;
- уведомяват незабавно при възникване на проблемни обстоятелства в отношенията с клиентите директора на дирекцията;
- следят за избягване на потенциални конфликти на интереси, а при възникване на такива, уведомяват прекия ръководител и директора на дирекция „Вътрешен контрол“, в съответствие с Правилата за вътрешната организация и вътрешния контрол на Де Ново ЕАД;

9. Дирекция „Управление на активи и търговия“ има следните отговорности по управление на риска:

9.1. Директорът на дирекция:

- отговаря за правилната организация на дейността и работните процеси в дирекцията;
- следи и контролира извършването на сделки и операции с финансови инструменти, валута, деривативи и приравнените към тях инструменти, откритите позиции на всеки един от служителите в дирекцията, както и общо за дружеството, като контролира спазването на установените лимити;
- контролира изпълнението на приетите стратегии и политики за поемане, управление, наблюдение и редуциране на рисковете, на които дружеството е изложено или може да бъде изложено, включително на рисковете произтичащи от макроикономическата среда;
- контролира навременното и правилно завеждане на сделките;
- следи ежедневно движенията на сключените сделки, откритите клиентски и спекулативни позиции, състояние на клиентските сметки и при необходимост предприема действия за разрешаване на проблемни ситуации;

- следи ежедневно ефективността на сделките, водещи до формиране на открити позиции, наблюдава и оценява ликвидността им;
- в случай на негативен резултат от открита позиция уведомява изпълнителните директори на дружеството и съгласува действия за компенсирането им;
- при възникване на проблемни обстоятелства в отношенията с клиентите уведомява незабавно директора на дирекция „Вътрешен контрол“, в съответствие с Правилата за вътрешната организация и вътрешния контрол на Де Ново ЕАД;
- следи за спазването на нормативно установените лимити в Наредба № 50 от 19.06.2015г. за капиталовата адекватност, ликвидността на инвестиционните посредници и осъществяването на надзор за спазването им (Наредба № 50) и Регламент 575/2013 относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници (Регламент 575/2013).

Служителите на дирекция “Управление на активи и търговия”:

- сключват сделки на вътрешните и международни пазари от името и за сметка на дружеството и от името на дружеството и за сметка на клиентите, при необходимата наличност по сметките им съгласно подписаните от клиентите договори и определените им лимити;
- въвеждат информация за всяка сключена сделка, като незабавно я регистрират в информационно-счетоводната система на дружеството и изготвят необходимата документация за нея;
- оказват съдействие на служителите от дирекция „Продажби“ във връзка с предоставяната на клиентите информация;
- следят ежедневно пазарните движения, сключените сделки, откритите клиентски и спекулативни позиции, активни нареждания и ордери и всяка друга информация, която е свързана с работата им;
- следят за избягване на потенциални конфликти на интереси, а при възникване на такива, уведомяват прекия ръководител и директора на дирекция „Вътрешен контрол“, в съответствие с Правилата за вътрешната организация и вътрешния контрол на Де Ново ЕАД;
- уведомяват незабавно, при възникване на проблемни обстоятелства в отношенията с клиентите съответния директор на дирекция.

10. Дирекция „Бек офис и счетоводство“ има следните отговорности по управление на риска:

10.1. Директорът на дирекция:

- организира вярно и точно представяне на резултатите от дейността на дружеството;
- осигурява достоверна счетоводна отчетност на основата на първична документация, спазвайки принципите на документална обосновааност, надеждност, предимство на съдържанието пред формата, предпазливост, запазване при възможност счетоводната политика от предходния отчетен период;
- осигурява и следи за спазването на нормативните актове, касаещи счетоводната отчетност;
- контролира спазването на регулациите от страна на служителите;
- контролира съблюдаването на установените правила за оформяне на документите, свързани с движението на финансови средства, материални ценности, разчетни взаимоотношения и други;
- със съдействието на оперативните звена и служителите, работещи по договор за инвестиционния посредник, имащи отговорности свързани с управлението на риска, изготвя справките, изискуеми по Наредба № 50 и Регламент 575/2013, предлага за утвърждаване на промени или разработва нови счетоводни правила, с цел точно отразяване на данните от операциите и сделките на дружеството.

10.2. Служителите, работещи в дирекция “Бек офис и счетоводство”:

- осигуряват достоверна счетоводна отчетност на основата на първична документация;
- контролират своевременното и правилно оформяне на операциите по сделките на вътрешните и международните пазари;
- следят за спазването на нормативните актове, касаещи счетоводната отчетност на дружеството;
- осъществяват своевременно всички контакти, вкл. размяна на електронни и други съобщения, с депозитарни институции, свързани с приключване на сделките, като при грешки, забавяния или софтуерни проблеми незабавно информират прекия

ръководител, директора на дирекция “Вътрешен контрол” или изпълнителните директори за предприемане на по-нататъшни действия.

11. Дирекция „Вътрешен контрол“:

- осъществява постоянно наблюдение върху адекватността и ефективността на мерките и процедурите, предвидени в правилата за вътрешната организация и вътрешния контрол на Де Ново ЕАД, както и на предприетите мерки за отстраняване на несъответствията в дейността на инвестиционния посредник с изискванията на ЗПФИ и актовете по прилагането му;
- контролира пълнотата на документацията относно системата и процеса по управление на риска и организацията на звеното за контрол на риска при инвестиционния посредник;
- предоставя съвети и подпомага лицата, отговорни за извършваните от инвестиционния посредник услуги и дейности, с цел гарантиране на осъществяването им в съответствие с изискванията на ЗПФИ и актовете по прилагането му;
- контролира отчитането на оценките за пазарен риск в ежедневното управление на риска и целостта на управленската информационна система;
- контролира процеса на одобрение на методите и системите за оценка на риска, използвани от дирекциите, ангажирани със сключването и осчетоводяване на сделките;
- контролира обхвата на пазарните рискове и утвърждаване на всички съществени промени в процеса на измерване на риска;
- контролира точността и пълнотата на данните за позициите, точността и уместността на допусканията за волатилност и корелация, както и точността на оценката и изчисленията за чувствителност към даден риск;
- контролира проверката, която дружеството извършва за оценка на съвместимостта, навременността и надежността на източниците на данни, използвани във вътрешните модели, включително независимостта на информационните източници.

ГЛАВА ТРЕТА

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ, УПРАВЛЕНИЕ И НАБЛЮДЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА ОЦЕНЪЧНИЯ ПРОЦЕС И ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ПАЗАРНА ИНФОРМАЦИЯ

РАЗДЕЛ I

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

12. /1/ Процесът по установяването, управлението и наблюдаването на рисковете има за цел да редуцира влиянието на външните и вътрешните рискови фактори върху дейността на Де Ново ЕАД, включително на рисковете, произтичащи от макроикономическата среда.
- /2/ Процедурите за оценка и управление на отделните видове риск включват:
- а/ идентифициране на отделните външни и вътрешни данни, факти и събития, влияещи върху дейността;
 - б/ идентифициране и измерване на риска;
 - в/ конкретни методи за управление на всеки вид риск и основни допускания и изходни параметри за прилагането на избрания метод;
 - г/ наблюдаване, оценка и контрол на риска;
 - д/ докладване на риска.
- /3/ Методите за ограничаване на рисковите фактори /хеджиране/ имат приоритет пред методите за управление на средствата при контрола на риска.
- /4/ Измерването, анализирането и наблюдаването на рисковите фактори се извършва ежедневно за търговския портфейл и ежемесечно за инвестиционния портфейл от служителите в Комитета по управление и контрол на риска.
- /5/ Оценката на риска се извършва на база на анализ на следните компоненти:

- а/ основните и значими дейности;
- б/ вида и нивото на присъщите рискове;
- в/ адекватността на действащите контролни системи за управление на риска;
- г/ обща оценка на риска.

13. Рисковите фактори, които оказват влияние върху дейността, са:

- пазарен риск - вероятността да се понесат загуби или да не се реализира печалба под въздействието на неблагоприятни промени в цените на финансовите инструменти, пазарните лихвени проценти, валутни курсове и други;
- сетълмент риск, кредитен риск на насрещната страна и риск от големи експозиции - вероятността да се нарушат капиталовите изисквания;
- операционен риск - вероятността да се понесат загуби в резултат на неподходящи или неправилни вътрешни процедури, грешки на длъжностни лица, вкл. в офисите или от вътрешни събития;
- правен риск - вероятността да се понесат загуби в резултат на нарушения или неспазване на законовите и подзаконовите нормативни актове или вътрешно-дружествените документи;
- репутационен риск - възможността от негативни публикации и изявления в средствата за масова информация, електронните медии и др., верни или неверни, което да доведе до намаление на клиентската база, приходите или до завеждане на съдебни дела;
- бизнес-риск - възможността под влиянието на различни фактори от външната среда /макроикономически, политически и други/, както и от условията за работа в тази среда да се причинят негативни последици в дейността;
- позиционен риск /общ и специфичен/ - риск от промяната на цената на даден инструмент в резултат на фактори, свързани с емитента или в случай на деривативен инструмент - свързан с емитента на базовия инструмент, както и риска от промяната в цената на дадения инструмент поради промяна в равнището на лихвените проценти;
- стоков риск - риска от позиции в борсово търгувани стоки или стокови деривативни инструменти в инвестиционния и търговски портфейл;
- риск от концентрация - риск от несъчетаване на падежите между експозициите и кредитната им защита, както и риска, който възниква при прилагането на техники за редукция на кредитния риск и на големите индиректни кредитни експозиции;
- ликвиден риск - възможността дружеството да не разполага с достатъчно средства за посрещане на задълженията си, когато те станат изискуеми и невъзможността да реализира свои активи при подходяща цена и в приемливи срокове;
- валутен риск - рискът от промените на валутния курс на лева спрямо чуждите валути;
- лихвен риск - риск от колебания в лихвените проценти, дотолкова доколкото лихвоносните активи и лихвените пасиви падежират или търпят промени в лихвените равнища по различно време и в различна степен.

14. Според начина на измерване рисковете се делят на:

- Очаквани рискове - те подлежат на измерване и се включват в цената на съответните финансови инструменти;
- Неочаквани рискове - вероятности свързани с неочакван обрат на пазара.

РАЗДЕЛ II

КРЕДИТЕН РИСК И РИСК НА НАСРЕЩНАТА СТРАНА

15. Кредитният риск има два основни компонента:

- Риск от неизпълнение на ангажиментите на контрагента в маржин сделки /заемни сделки/ на капиталовия пазар - валутни операции, фючърси, суапове, опции, дялове и акции;
- Продуктов риск, който се измерва с евентуалната загуба при неизпълнение на задълженията от ответната страна в сделката.

16. Подходът за изчисляване на рисково-претеглените активи за кредитен риск, се определя с решение на Съвета на директорите.
17. /1/ Кредитният риск от контрагента е рискът, контрагентът по определена сделка да изпадне в неизпълнение преди окончателния сетълмент на паричните потоци по сделката.
- /2/ Кредитният риск от контрагента възниква по:
- сделки с деривативни инструменти;
 - репо сделки;
 - сделки по предоставяне и получаване в заем на финансови инструменти;
 - маржин заемни сделки;
 - трансакции с удължен сетълмент.
- /3/ Експозициите към кредитен риск от контрагента участват при претеглянето на експозициите към кредитен риск.
- /4/ За деривативни инструменти се считат изброените такива в Приложение II на Регламент 575/2013. Стойностите на експозициите в деривативни инструменти се определят съгласно част трета, дял II, раздел 4, глава 6 от гореуказания регламент.
- /5/ Стойностите на експозициите по репо сделките, сделките по предоставяне и получаване в заем на ценни книжа маржин заемните сделки и трансакциите с удължен сетълмент се определят съобразно правилата на дял II, глава 4 от Регламент 575/2013.
- /6/ За изчисляване на рисково-претеглените експозиции за кредитен риск, инвестиционният посредник използва стандартизирания подход по реда на част трета, дял II, глава втора от Регламент 575/2013.
- /7/ С оглед изчисляване на капиталовото изискване за кредитен риск по стандартизирания метод инвестиционният посредник класифицира експозициите си в класове според тяхното кредитно качество като на всеки клас се присвоява определено рисково тегло съгласно част трета, дял II, раздел 2 от Регламент 575/2013.
- /8/ Инвестиционният посредник стриктно следи дали за експозициите му има присъдена оценка от Агенция за външна кредитна оценка (АВКО) или Агенция за експортно кредитиране (АЕК), като при наличие на такива, кредитното качество на експозициите, би могло да бъде определяно съобразно тези оценки.
- /9/ В случай че, инвестиционния посредник има задбалансови позиции, попадащи в обхвата на Приложение I на Регламент 575/2013, той изчислява рисковопретеглените им стойности по отношение на поетия кредитен риск, на база стандартизирания подход в част трета, дял II, раздел 1 от гореуказания регламент.
18. /1/ Процедурата по одобряване, изменение, подновяване и рефинансиране на кредитни сделки се приема от Съвета на директорите. При необходимост, по преценка на Съвета на директорите, се въвежда "таблица на компетентностите".
- /2/ Заемни сделки се разглеждат, оценяват, одобряват и сключват в централния офис на дружеството.
19. Сделки, които биха довели до формиране на открити позиции са:
- покупко-продажба на валута;
 - суап операции;
 - покупко-продажба на опции;
 - покупко-продажба на фючърси;
 - сделки с финансови инструменти;
 - други операции.
20. С оглед минимизиране на рисковете, при осъществяване на сделките на дружеството се следва следната процедура:
- 20.1. Сделките се сключват от ресорните служители към съответните дирекции, които незабавно отразяват сделките в информационно-счетоводната система на дружеството. Документите, удостоверяващи сключването на сделките, са:
- реквизитите на сделките, въведени в информационно-счетоводната система на дружеството – като електронен документ - тикет;
 - изпратено потвърждение по S.W.I.F.T., телекс, писмо или друг допустим от инвестиционния посредник метод,;
 - получено потвърждение по способа, посочен в предходната точка, от контрагента по сделката.
- 20.2. Служителят, сключил сделката, уведомява съответния директор на дирекция, за проверка, след което предоставя документите по предходната алинея на дирекция "Бек офис и счетоводство" за обработка.

- 20.3. Директорът на дирекцията, осъществила сделката по предходната алинея, проверява спазването на лимита от съответния служител. При констатиране на превишаване на лимитите уведомява незабавно изпълнителните директори и съгласува действия по регулиране на същите.
- 20.4. Дирекция "Бек офис и счетоводство" контролира своевременното изпращане и получаване на потвържденията и нарежданията за плащания по сделките.
- 20.5. Служителите на Дирекция "Бек офис и счетоводство", на база на получените документи, проверяват сделката, и я потвърждават в информационно-счетоводната система на дружеството. При обработването на сделката, служителите на дирекцията взимат съответните счетоводни записвания, съответстващи на счетоводната политика на дружеството.
- 20.6. Служителите, отговарящи за осигуряване на ликвидността на дружеството, следят движението по кореспондентските сметки.
- 20.7. На вальора на сделката служителите на дирекция "Бек офис и счетоводство", взимат последните счетоводни записвания по сделката и архивират документацията.
- 20.8. Директорите на оперативните дирекции извършват ежедневен преглед и анализ на сключените сделки от информационно-счетоводната система на дружеството.
21. /1/ Лимитите за сделки и нивата на риск, по предложение на комитета за управление и контрол на риск, се одобряват и преразглеждат на тримесечие от Съвета на директорите.
/2/ Лимитите за сделки се определят на база сумата на капитала, която дружеството би подложило на риск по индивидуални клиенти/контрагенти. Лимитите са в процент от общата капиталова база или като процент от общия кредитен еквивалент.
/3/ Общ лимит на заемните сделки е максималната кредитна рискова експозиция, която се определя и преразглежда на тримесечие от Съвета на директорите. Голямата кредитна експозиция е индикатор за прекомерно излагане капитала на риск.
/4/ При възникване на голяма експозиция – се извършва незабавно уведомяване на директора на дирекция „Вътрешен контрол“, като му се предоставя за проверка отчета по Наредба № 50.

РАЗДЕЛ III

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА ОЦЕНЪЧНИЯ ПРОЦЕС, СВЪРЗАН С ОЦЕНКИТЕ, ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ПАЗАРНА ИНФОРМАЦИЯ И ПРЕЦЕНКАТА ЗА ТЯХНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ

22. /1/ Методите за оценка на активите на дружеството, описани по-долу в настоящите правила, трябва да гарантират достоверността и надежността на оценките. При определяне на методите следва да бъдат отчетени източниците на пазарна информация, честотата на независимото оценяване, избрани час и цени на закриване на позициите, детайлни процедури за коригиране на оценките за месечно инцидентно потвърждаване на оценките, както и условията по настоящите правила.
/2/ Преоценката на търговския портфейл на дружеството се извършва ежедневно, към предходния работен ден, от служителите на дирекция "Бек офис и счетоводство".
23. /1/ Ако не е предвидено друго, инвестициите на дружеството се отнасят към търговския му портфейл. Включване или изключване на позиции към и от инвестиционния портфейл на дружеството се извършва само с решение на Съвета на директорите.
/2/ При формирането на позициите в търговския портфейл на дружеството следва да се съблюдават следните условия:
- Търговският портфейл не включва инструменти и стоки, които не могат да се хеджират или за чиято търговия има договорни ограничения;
 - Създаването на позиции се извършва от служителите на дирекция „Управление на активи и търговия“;
 - При създаването на позициите по предходната точка служителите следят за допустимите лимити и ограничения;
 - Последваща оценка на позициите се извършва от служителите на дирекция "Бек офис и счетоводство".

/3/ При формирането на позиция в инвестиционния портфейл, съответното решение на Съвета на директорите, задължително посочва и начина за нейната оценка.

24. /1/ Позициите в търговския портфейл се оценяват в съответствие с методите за разумна и пазарна оценка.
- /2/ Методът за разумна оценка трябва да осигури съответствие на прилаганата стойност за всяка позиция в търговския портфейл с нейната текуща пазарна стойност. Стойността трябва да отчита динамичния характер на позициите в търговския портфейл, изискванията за разумна обосноваване, дейността на инвестиционния посредник и целта на капиталовите изисквания във връзка с позициите в търговския портфейл.
- /3/ Методът на пазарна оценка е оценяване поне веднъж дневно на позициите по лесно достъпни заключителни цени от независим източник, като борсови цени или цени от системи за пазарна информация, котировки от независими брокери с добра репутация.
- /4/ При метода на пазарната оценка се използва по-консервативният от курсовете „Купува“ и „Продава“, освен ако Де Ново ЕАД не е значителен за пазара участник /маркет-мейкър/ за съответния финансов инструмент и може да затвори позицията си по средна пазарна цена.
- /5/ Когато не е възможно пазарно оценяване, дружеството използва модел за оценка на позициите и портфейлите си. Оценяването по модел е всяко оценяване, което се сравнява спрямо стойности за сравнителна оценка /бенчмарк/, екстраполира се или се изчислява по друг начин от пазарните данни.
- /6/ Оценяването по модел трябва да отговаря на изискванията посочени в Наредба № 50.
- /7/ За потвърждаване на оценките, най-малко веднъж месечно, се извършва независим периодичен преглед на точността и независимостта на пазарните цени или входните данни на модела.
- /8/ Когато не са налични независими ценови източници или те са субективни, стойността на оценките по предходните алинеи се коригира при отчитане на факторите посочени в Наредба № 50 и Регламент 575/2013.
- /9/ Когато дружеството използва оценки, изготвени от трети лица, то преценява дали се налагат корекции в оценките.
- /10/ По решение на Съвета на директорите, Де Ново ЕАД може да формира резерви за нисколиквидните позиции, които могат да възникнат вследствие на пазарни събития или в резултат на дейността му, като концентрация на позиции и/или просрочени позиции. Комитетът за управление и контрол на риска извършва периодично преглед относно необходимостта от формирането на резерви.
- /11/ Когато корекциите в оценките или резервите водят до съществени загуби за текущата година, с тях се намалява първичния капитал.
- /12/ Корекции в оценките или резервите, които надвишават стойностите, получени съгласно счетоводната политика на дружеството, се третират съгласно ал. 11 от настоящия член, ако те водят до съществени загуби.
25. Ако не е предвидено друго, последваща оценка на активите в търговския портфейл на дружеството се извършва по следните процедури:
- 25.1. за български и чуждестранни акции и права, приети за търговия на регулиран пазар на ценни книжа в Република България, както и български акции и права, приети за търговия на регулиран пазар в държави членки:
- 25.1.1. по последна цена на сключена с тях сделка, обявена в борсовия бюлетин, ако обемът на сключените с тях сделки за деня е:
- не по-малък от 0,02 на сто от обема на съответната емисия, или
 - достигнал оценявания обем.
- 25.1.2. ако не може да се определи цена по реда на 25.1.1., цената на акциите, съответно на правата, се определя като средноаритметична на най-високата цена "купува", респективно "продава" за къси позиции, от поръчките, които са валидни към момента на затваряне на регулирания пазар в оценявания ден, и последна цена на сключена със съответните финансови инструменти сделка за същия ден. Цената се определя по този ред само в случай, че има сключени сделки и подадени поръчки "купува", респективно "продава".
- 25.1.3. в случай, че за оценявания ден няма сключени сделки с финансови инструменти от съответната емисия, последващата оценка на акциите, съответно на правата, се извършва по средноаритметичната на най-високата оферта "купува", съответно "продава" за къси позиции, валидни към момента на затваряне на регулирания пазар за оценявания ден, и среднопретеглената цена от последните цени на сключените със съответните финансови инструменти сделки и изтъргуваните обеми в рамките на последния 30-дневен период. В случай, че в предходния 30-

дневен период е извършвано увеличение на капитала или разделяне на акциите на емитента, за изчисляване на среднопретеглената цена се взема периодът от деня, след който притежателите на акции нямат право да участват в увеличението на капитала, съответно – от деня на разделянето, до датата на извършване на оценка на акциите.

- 25.1.4. При невъзможност да се приложат начините за оценка по предходните три точки оценката на права се извършва по следната формула:

$$P_r = (P_{xr} - E) * X / Y,$$

където:

P_{xr} - текуща цена на акция Ex Rights;

E – емисионната стойност на новите акции;

P_r – справедлива цена на правата,

X – брой нови акции, които могат да се запишат срещу едно право;

Y – брой права.

- 25.1.5. При невъзможност да се приложат начините за оценка по 25.1.1. - 25.1.3., както и за акциите, които не се търгуват на регулирани пазари, последващата оценка се извършва на база нетната балансова стойност на активите.

- 25.2. За дялове на колективни инвестиционни схеми, нетъргувани на регулиран пазар, включително в случаите на временно спиране на обратното изкупуване:

25.2.1. по последната обявена цена на обратно изкупуване.

25.2.2. по последната определена и обявена емисионна стойност на един дял, намалена с размера на предвидените в правилата на договорния фонд разходи по емитирането и по обратното изкупуване на един дял в случаите когато колективната инвестиционна схема не е достигнала минималния размер на нетната стойност на активите.

- 25.3. за деривативни финансови инструменти - по реда на 25.1., а при невъзможност да се приложи този начин на оценка - по подходящ модел за оценка на деривативни финансови инструменти.

- 25.4. за български и чуждестранни облигации, приети за търговия на регулиран пазар в Република България, както и български облигации, приети за търговия на регулиран пазар на ценни книжа в държави членки, по смисъла на Наредба № 50.

25.4.1. по последна цена на сключена с тях сделка на съответния пазар в деня на оценката, ако обемът на сключените с тях сделки за деня е не по-малък от 1 на сто от обема на съответната емисия.

25.4.2. ако не може да се определи цена по реда на предходната алинея - по най-високата цена "купува", респективно "продава", от поръчките за финансовите инструменти от съответната емисия, валидни към момента на затваряне на регулирания пазар за оценявания ден, при условие че общата стойност на поръчките с най-висока цена "купува", респективно "продава" е не по-ниска от 30 000 лв.

25.4.3. ако не може да се определи цена по реда на предходните две алинеи, както и за облигации, които не се търгуват на регулиран пазар, последващата оценка се извършва по метода на дисконтираните бъдещи нетни парични потоци с норма за дисконтиране, която се определя със съвместна заповед на изпълнителните директори на Де Ново ЕАД за съответната година до 31 януари и се равнява най-малко на основния лихвен процент на Българската народна банка (БНБ) към края на предходната година, но не може да бъде по-малка от индекса на инфлацията за същата година, обявен от Националния статистически институт.

- 25.5. за чуждестранни ценни книжа, допуснати до или приети за търгувани на международно признати и ликвидни регулирани пазари на ценни книжа в чужбина:

25.5.1. по последна цена на сключена с тях сделка на съответния пазар в деня на оценката;

25.5.2. при невъзможност да се приложи начинът за оценка по предходната алинея оценката се извършва по цена "купува", респективно "продава", при затваряне на пазара за деня на оценката, обявена в електронна система за ценова информация на ценни книжа;

25.5.3. при невъзможност да се приложи начинът за оценка по предходната алинея оценката се извършва по последна цена на сключена с тях сделка в рамките на последния 30-дневен период;

- 25.6. В случаите, когато не се провежда търговия на регулиран пазар в работни за страната дни, както и в случаите, когато на регулиран пазар не се провежда търговска сесия поради неработен в съответната страна ден, който е работен в Република България, за последваща оценка на ценните книжа, приети за търговия на регулиран пазар, се приема оценката, валидна за деня на последната търговска сесия. При последваща оценка на облигации по реда на изречение първо се отчита и натрупаната лихва за съответните дни.
- 25.7. Държавните ценни книжа, емитирани по реда на Наредба № 5 на на МФ и БНБ се оценяват по:
- 25.7.1. цена на затваряне към оценявания ден, публикувана в Reuters, Bloomberg или друг алтернативен източник;
- 25.7.2. при невъзможност да се приложи начинът за оценка по предходната алинея - средноаритметичната цена, получена от котировките на два или повече първични дилъра.
- 25.8. Банковите депозити, парите на каса, паричните средства по разплащателни сметки и краткосрочните вземания се оценяват към деня на оценката, както следва:
- 25.8.1. банковите депозити - по номиналната им стойност и полагащата се съгласно договора натрупана лихва;
- 25.8.2. парите на каса - по номинална стойност;
- 25.8.3. паричните средства по разплащателни сметки - по номинална стойност;
- 25.8.4. краткосрочните вземания без определен лихвен процент или доход - по себестойност;
- 25.8.5. краткосрочните вземания с определен лихвен процент или доход - по себестойност, увеличена с полагащата се съгласно договора натрупана лихва или доход.
- 25.9. Финансовите активи, деноминирани в чуждестранна валута, се преизчисляват в левова равностойност, определена по централния курс на Българската народна банка, валиден за деня, за който се отнася оценката.
26. Диверсификацията на рисковете от заемите е в съответствие с пазарите, на които дружеството извършва дейност и със стратегията му за предоставяне на заеми.
27. Източници на цени са регулираните пазари на ценни книжа – Българска фондова борса АД и чуждестранни регулирани пазари, на които се търгуват ценни книжа на посредника.
28. Източници на котировки могат да бъдат признати световни информационни агенции като Reuters, Bloomberg и т.н.
29. За всяка от позициите във финансови инструменти, които нямат текущи котировки за цени се определя метод за пресмятане на справедливата ѝ цена, като този метод се следва последователно. Отговорните за пресмятането на справедливите цени длъжностни лица, трябва да могат да дават разяснения по калкулациите и периодично да проверяват пригодността и адекватността на използваните методи.

РАЗДЕЛ IV

ОСТАТЪЧЕН РИСК

30. /1/ Дружеството следи и контролира остатъчния риск, произтичащ от по-ниска ефективност от очакваната на използваните техники за редуциране на кредитния риск и на очакваната загуба.
- /2/ Когато се отчита редуциране на кредитния риск или на очакваната загуба, дружеството извършва и цялостна оценка на кредитния риск на базисната експозиция. При репо сделките нетният размер на експозицията се счита за базисна експозиция.
- /3/ За изчисляване на рисково-претеглените експозиции по стандартизирания подход за кредитен риск, може да се отчита редуциране на кредитния риск, когато са изпълнени нормативните изисквания.
- /4/ Експозиция с призната кредитна защита не може да получи по-високо рисково тегло, отколкото без признаване на защитата.
- /5/ Техниките, използвани за доставка на кредитна защита, действията и предприетите стъпки следва да осигуряват споразумения за кредитна защита, които са правно валидни и изпълними във всяка относима юрисдикция.

/6/ Дружеството предприема подходящи действия за осигуряване на ефективността на споразуменията за кредитна защита.

/7/ В случай на обезпечена кредитна защита активите, които се признават за обезпечение, трябва да са достатъчно ликвидни и тяхната стойност в дългосрочен план да е толкова надеждна, че да осигури ефективност на кредитната защита, като се взема под внимание използваният метод за изчисляване на стойността на рисковопретеглените експозиции и допустимата степен на признаване на активите.

/8/ В случай на обезпечена кредитна защита заемодателят има право на бърза реализация или на задържане на активите, използвани за защита на заемите в случай на неизпълнение на задължението, неплатежоспособност или несъстоятелност на длъжника или друго кредитно събитие, определено в документите по сделката. Когато е подходящо, същите действия се предприемат срещу попечителя на обезпечението. Степента на корелация между стойността на активите, използвани за защита, и кредитното качество на длъжника не трябва да е прекомерна.

/9/ Условието, на които трябва да отговарят обезпеченията по сделки с финансови инструменти, в това число договори за обратно изкупуване /репо сделки/ и заем на финансови инструменти се въвеждат със съвместна заповед на изпълнителните директори.

РАЗДЕЛ V

РИСК ОТ КОНЦЕНТРАЦИЯ И ГОЛЕМИ ЕКСПОЗИЦИИ

31. /1/ Рискът от концентрация е неадекватна диверсификация на експозиции към всяка насрещна страна, включително към централни съконтрагенти, към групи свързани насрещни страни, към насрещни страни от един и същ икономически сектор, географска област или към насрещни страни, занимаващи се с една и съща дейност или стоки, което може да причини значителни загуби, както и рискът, свързан с големи непреки кредитни експозиции. Риск от концентрация съществува и при прилагането на техники за редуциране на кредитен риск.

/2/ Голяма експозиция е актив или задбалансова позиция, без прилагане на рисковите им тегла, спрямо приемливия капитал (базовия капитал от първи ред плюс базовия капитал от втори ред), ако това съотношение е по-голямо или равно на 10 процента.

/3/ Директорите на дирекции „Управление на активи и търговия“ и „Бек офис и счетоводство“, на база обобщената информация от дирекциите, следят ежедневно експозициите към всяка насрещна страна или към група свързани насрещни страни, като не допускат след извършване на редуциите на кредитния риск съгласно Наредба № 50 тя да надхвърля 25 на сто от собствения капитал на дружеството. Общите експозиции към насрещни страни или група свързани насрещни страни се изчисляват чрез сумиране на експозициите, възникнали от сделките в търговския портфейл и в инвестиционния портфейл.

/4/ Дирекция “Бек офис и счетоводство” уведомява дирекция “Вътрешен контрол” за всяка нововъзникнала голяма експозиция, както и за всяко нарастване с над 20 на сто спрямо размера на съществуваща голяма експозиция.

/5/ Дирекция “Бек офис и счетоводство” е длъжна да следи ежедневно и експозициите на дружеството към издатели на обезпечение за прекомерна концентрация, като при наличие на таква незабавно информира дирекция “Вътрешен контрол” за последващо уведомяване на Комисията за финансов надзор, в нормативно определените срокове.

/6/ Наблюдението и контрола на големите експозиции се извършва в съответствие с изискванията на Наредба № 50 за КАЛИП, на база отразяване на ежедневните операции на дружеството в информационно-счетоводната система.

РАЗДЕЛ VI

РИСК, СВЪРЗАН СЪС СЕКЮРИТИЗАЦИЯТА

32. /1/ Комитетът за управление и контрол на риска наблюдава и оценява риска, възникващ от секюритизационни сделки, при които дружеството е инициатор или спонсор, за да се

осигури, че икономическата същност на сделката е напълно отразена при оценката на риска и при вземането на управленски решения.

/2/ При традиционна секюритизация инициаторът не включва секюритизираните експозиции и съответстващата на тях загуба при изчисляването на рисковопретегления размер на експозициите за кредитен риск.

/3/ При синтетична секюритизация инициаторът изчислява рисковопретегления размер и очакваната загуба на секюритизираните експозиции съгласно разпоредбите на Наредба № 50.

/4/ Рисковопретегленият размер на секюритизиращите позиции участва при изчисляването на рисковопретегления размер на експозициите за кредитен риск.

/5/ Рисковите тегла, приложими спрямо стойността на секюритизиращите позиции, се определят съгласно тяхната степен на кредитно качество.

/6/ Ако дружеството има експозиции в различни секюритизиращи траншове, то третира всеки транш като отделна секюритизираща позиция.

/7/ Секюритизиращите позиции включват експозиции от секюритизация, произтичаща от деривативни инструменти върху лихвени проценти или валутни деривативни инструменти.

РАЗДЕЛ VII

ПАЗАРЕН РИСК

33. /1/ Пазарният риск е рискът от загуби, възникващи от движенията в пазарните цени на дълговите /лихвените/ и капиталовите инструменти от търговския портфейл и на валутните и стоковите инструменти от търговския и инвестиционния портфейл.

/2/ Отдалечаването на една инвестиция от паричния пазар, увеличава пазарния риск и намалява стойността на инвестицията.

/3/ Капиталовото изискване за пазарен риск, както и рисковопретеглените активи се изчисляват чрез:

- стандартизиран подход за пазарен риск;
- подход базиран на вътрешни модели;
- комбинация от двата подхода.

/4/ Ако не е указано друго, дружеството прилага стандартизирания подход за изчисляване на пазарния риск.

РАЗДЕЛ VIII

ЛИХВЕН РИСК

34. /1/ Лихвеният риск е рискът от промяна в цената на финансов инструмент в резултат на промяна в равнището на лихвените проценти в случай на търгуван дългов инструмент или дериват, или в случай на капиталов инструмент или дериват поради промени на капиталовия пазар, несвързани с конкретни характеристики на отделните инструменти.

/2/ Комитетът по управление и контрол на риска е длъжен да свързва управлението на лихвения риск с управлението на активите и пасивите и тяхната доходност, анализа на дисбаланса и лихвените маржове.

/3/ Ако не е указано друго лихвеният риск се разглежда като елемент на позиционния риск. За управление на лихвения риск на инвестиционния портфейл се прилагат техники за хеджиране. При необходимост, конкретните предложения се разработват от Комитета за управление на риска.

РАЗДЕЛ IX

ОПЕРАЦИОНЕН РИСК

35. /1/ Операционният риск е рискът от загуба в резултат на неподходящи или неправилни вътрешни процедури, грешки на лица и системи или от вътрешни събития, включително правен риск.

/2/ Операционно събитие е събитие, което може да доведе до отрицателен икономически резултат и/или до допълнителни разходи и до отклонение на реализираните от очакваните резултати от дейността.

/3/ Загуба от операционно събитие е финансовият ефект, свързан с проявление на операционни събития и подлежи на оповестяване във финансовите отчети на дружеството, включително пропуснатите ползи.

/4/ Капиталовото изискване за операционен риск се изчислява по един от следните подходи:

- подход на базисния индикатор;
- стандартизиран подход;
- усъвършенствани подходи.

/5/ Ако не е указано друго, за изчисляване на капиталовото изискване за операционен риск се прилага подхода на базисния индикатор.

/6/ При изчисляване на капиталовото изискване за операционен риск се включват очакваната и неочакваната загуба.

/7/ Политиките и процедурите по установяване и мерките за управление на рисковете, свързани с дейностите, вътрешните процедури и системите на инвестиционния посредник включват:

1. Събиране и анализ на исторически данни за дейността на дружеството свързани със загуби, реализирани от него;
2. Определяне на събития, които могат да бъдат потенциални носители на операционен риск с помощта на проектни екипи, формирани от служители на Комитета за управление и контрол на риска, отдел "Управление на активи и търговия", отдел "Счетоводство и бек офис", други служители, свързани с конкретната дейност на инвестиционния посредник;
3. Анализ на събитията и оценка на вредите, които могат да настъпят и съпоставка с подобни в исторически аспект от оперативните звена съвместно с Комитета за управление и контрол на риска ;
4. Докладване от Комитета за управление и контрол на риска чрез изпълнителните директори на Съвета на директорите с предложения за предприемане на конкретни мерки, с оглед предотвратяване на операционен риск.;
5. Извършване, поне веднъж годишно, проверка на документооборота на дружеството от гледна точка на съответствие на договорите с клиентите и приложените документи с вътрешно-дружествените документи и действащото законодателство, съответствие на поведението на служителите в дружеството при работа с клиенти с изискванията посочени във вътрешно-дружествените документи или в действащите нормативни актове от отдел „Вътрешен контрол“ съвместно с Комитета за управление и контрол на риска ;

/8/ Съветът на директорите прави преглед и оценка на политиките и процедурите по установяване и мерките за управление на рисковете, свързани с дейностите, вътрешните процедури и системите на инвестиционния посредник по предходната алинея най-малко веднъж годишно или при констатиране на необходимост от изменения и допълнения на политиките и процедурите.

/9/ Комитета за управление и контрол на риска въз основа на анализ на групите дейности, извършвани от инвестиционния посредник може да предложи на Съвета на директорите да бъде отправено мотивирано искане до заместник-председателя на Комисията по финансов надзор, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“ за разрешение при изчисляване на капиталовите изисквания за операционен риск на инвестиционния посредник да бъде използван стандартизирания подход за изчисляване на капиталовите изисквания за операционния риск.

/11/ Инвестиционният посредник разпределя приходите и разходите си по отделни групи дейности, във връзка с изчисляване на капиталовите изисквания за операционен риск съгласно подхода на базисния индикатор, въз основа на данните за три предходни календарни финансови години.

/12/ Изчисляването на базисните индикатори за три предходни финансови години, съгласно разпоредбите на Регламент 575/2013, се извършва на база на следните елементи (с положителен или отрицателен знак):

1. Вземания по лихви и други подобни;
2. Задължения по лихви и други подобни;
3. Доход от акции и други ценни книжа с променлива/фиксирана доходност;
4. Вземания от комисиони и такси;
5. Задължения по комисиони и такси;
6. Нетна печалба или нетна загуба от финансови операции;
7. Други оперативни доходи.

/13/ При изчисляване на капиталовото изискване за операционен риск, инвестиционния посредник не включва доходите от извънредни/нерегулярни източници и от застрахователни обезщетения.

РАЗДЕЛ X

ЛИКВИДЕН РИСК

36. **/1/** Ликвидният риск, наричан още риск на финансирането е този, при който дружеството би срещнало трудности при набавяне на финансови средства за изпълнение на ангажименти, свързани с финансови инструменти. Причина за ликвидния риск може да бъде невъзможността да се реализира бързо финансов актив на стойност, близка до справедливата му стойност.

/2/ Служителите на дирекция „Управление на активи и търговия“ и „Бек офис и счетоводство“ следят оперативно паричните потоци, като при наличие на трудности при набавяне на финансови средства уведомяват незабавно изпълнителните директори и директора на дирекция “Вътрешен контрол”.

/3/ Комитетът по управление и контрол на риска трябва да извършва периодичен анализ на матуриретната структура на активите и пасивите на дружеството по валути.

/4/ С цел избягване на ликвидна криза, по предложение на Комитета по управление и контрол на риска, Съветът на директорите одобрява лимити за размера на инвестиционния портфейл, както и процедури за тяхното приемане, наблюдение и изменение, неразделна част от настоящите правила. В процедурите се регламентира и механизма за намаляване до оптималния минимум на вложенията на дружеството в слабо ликвидни и недоходоносни активи.

/5/ При прехвърляне на лимитите по предходната алинея, Комитетът за управление и контрол на риска, уведомява изпълнителните директори за утвърждаване на действия по влизане в регулация.

/6/ Политиката по управление на ликвидния риск включва задължително планове за ликвидност, обхващащи както планираното, така и предсрочното погасяване, когато дружеството е инициатор на револвиращи секюритизационни сделки, включващи условия за предсрочно погасяване.

/7/ Политиката на инвестиционния посредник по управление на ликвидния риск включва държане на ликвиден буфер, който да е в размер, при който се покрива разликата между изходящите и входящи парични потоци при стресирани условия. Ръководителят на отдел „Управление на активи и търговия“ отговаря за поддържането на този буфер в достатъчен размер.

/8/ Служител от Комитета за управление и контрол на риска ежедневно следи за спазване на изискванията по чл. 55 от Наредба 50 относно паричните средства на инвестиционния посредник. В случай на доближаване до максимално допустимата стойност от 30 процента за държане на парични средства на каса от общите парични средства, служителят от Комитета за управление и контрол на риска, незабавно информира изпълнителните директори на инвестиционния посредник за предприемане на коригиращи действия.

РАЗДЕЛ XI

ПОЗИЦИОНЕН РИСК

37. /1/ Позиционният риск се състои от два компонента:

- Първият компонент е неговия специфичен риск, който е рискът от промяна в цената на даден инструмент в резултат на фактори, свързани с емитента или в случай на деривативен инструмент - свързани с емитента на базовия инструмент;
- Вторият компонент на позиционния риск е неговият общ риск, който е рискът от промяната в цената на дадения инструмент поради промяна в равнището на лихвените проценти, когато се отнася до търгувани дългови инструменти или деривативни дългови инструменти, или промяната в цената на дадения инструмент поради промени на пазара на акции, несвързани с конкретни характеристики на отделните финансови инструменти, когато се отнася до акции или деривативни инструменти върху акции.

/2/ Комитетът по управление и контрол на риска разработва и предлага на Съвета на директорите за одобрение политика за определяне на ефективна структура от финансови инструменти, включително чрез диверсификация на портфейла от финансови инструменти, гарантиращи минимизиране на потенциалните загуби от негативното движение на цените на отделните финансови инструменти в портфейла на дружеството.

РАЗДЕЛ XII

ВАЛУТЕН РИСК

38. /1/ Комитетът по управление и контрол на риска разработва и предлага за одобрение от Съвета на директорите механизъм за наблюдаване на общата и отделните позиции на дружеството, анализ на структурата и изпълнение на отделните лимити, както и предлага конкретните методи за управление на валутния риск, които са неразделна част от настоящите правила.

/2/ Според избрания метод се представят и основните допускания и изходни параметри за прилагането на избрания метод.

/3/ Ако не е указано друго, дружеството поддържа неутрална позиция, като максимално допустимото отклонение е до 10% от вътрешния капитал.

РАЗДЕЛ XIII

РИСК ОТ ПРЕКОМЕРЕН ЛИВЪРИДЖ

39. Рискът от прекомерен ливъридж се изразява в прекомерно натрупване на задлъжнялост на инвестиционния посредник. Прекомерността се изразява в това с относително малък собствен капитал да се гарантират огромна сума активи.

40. /1/ Отношението на ливъридж представлява собствения капитал от първи ред спрямо собствените активи на посредника, които не са приспаднати от капитала от първи ред. Собственият капитал от първи ред и сумата на активите (общата експозиция) се пресмятат съобразно заложените в чл. 429 от Регламент 575/2013 правила.

/2/ Ръководителят на Комитета за управление и контрол на риска ежедневно изчислява и наблюдава тенденциите в коефициента на ливъридж на посредника. Той акцентира на променливите параметри, участващи в пресмятането на съотношението, които намаляват последното, и предприема мерки по уведомяване на изпълнителните директори в случай че прецени че се стига до прекомерност при този тип риск.

/3/ При достигане на прекомерни нива на коефициента на ливъридж, мерките които инвестиционния посредник предприема са следните няколко: увеличаване на собствения

капитал от акционерите, намаляване на активите чрез плащане на задължения, закриване на репо споразумения и др.

РАЗДЕЛ XIV

РИСК ПРИ КОРЕКЦИЯ НА КРЕДИТНАТА ОЦЕНКА

41. /1/ Рискът от корекция на кредитната оценка представлява необходимостта от заделяне на допълнителен капиталов резерв от инвестиционния посредник във връзка с възникнали загуби от корекция при оценяването по текущи пазарни стойности на извънборсовите му деривати. Обезценките - корекции в кредитната оценка, настъпват при влошаване кредитоспособността на контрагента по този тип сделки с финансови инструменти.

/2/ При възникване на извънборсови деривати, ръководителят на Комитета за управление и контрол на риска, следи за проявлението на този тип риск и прилага разпоредбите на част трета, дял VI от Регламент 575/2013. При изчисляването на капиталовите изисквания за риска при корекция на кредитната оценка, инвестиционния посредник използва стандартизирания метод.

РАЗДЕЛ XV

РИСКОВЕ, ПОРОДЕНИ ОТ МАКРОСРЕДАТА И ФАЗИТЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ ЦИКЪЛ

47. Макроикономическият риск се предизвиква от настъпването на политически и/или икономически кризи, природни бедствия и други явления, които се отразяват негативно, както на контрагентите, така и на самия инвестиционен посредник. Проявлението на този риск зависи от редица фактори, като режим на държавно управление, монетарна и фискална политика на правителството, инвестиционен климат и т.н.

48. Икономическият цикъл е времето от началото на един спад (криза) в икономиката до друг такъв. Основните фази на икономическия цикъл са следните:

- Фаза на криза (рецесия);
- Фаза на застой (депресия);
- Фаза на оживление (експанзия);
- Фаза на подем (бум).

49. Тъй като инвестиционния посредник не е в състояние да влияе нито на макроикономическия риск, нито на фазата на икономическия цикъл, в който се намира икономиката на страната, вземането на мерки относно тези рискове се ограничават до намаляване на негативното им въздействие върху дейността и финансовите резултати на дружеството.

50. Членовете на Съвета на директорите, ръководителят на Комитета за управление и контрол на риска и други отговорни служители на инвестиционния посредник, могат и са длъжни да инициират обсъждане по въпросите на тези рискове.

51. При наличие на индикации за влошаване на макроикономическата ситуация или белези за смяна на фазата на икономическия цикъл, някои или няколко от гореописаните лица свикват среща – обсъждане, на което присъстват членовете на Съвета на директорите, ръководителя на Комитета за управление и контрол на риска и отговорен служител, ако последния е инициатор на срещата. На срещата се обсъжда въпроса, който е породил съмнение за пораждаване на макроикономически рискове и/или рискове, свързани с икономическия цикъл.

52. Ако след обсъжданията, риск по тази глава се класифицира като значим за инвестиционния посредник, на заседание на Съвета на директорите се вземат решения за минимизиране на негативните ефекти от тях, както в краткосрочна, така и в средносрочна перспектива. Изпълнителните директори свеждат до знанието на отговорните служители на белязаните необходими действия в тази връзка.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

МЕХАНИЗМИ ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ

39. /1/ Дирекция “Вътрешен контрол” извършва поне веднъж годишно преглед на дейността на дружеството, в това число по оценка на рисковете, която включва проверките посочени по-горе в настоящите правила.
- /2/ Дирекция “Вътрешен контрол” извършва периодични проверки за съответствието на дейността на дружеството с политиката и процедурите относно включването на позиции и цялостното управление на търговския портфейл, с оглед изчисляване на капиталовите изисквания в съответствие с условията на Наредба № 50 и съобразно рисковия му профил.
- /3/ Механизмите за вътрешен контрол на дружеството следва да гарантират установяването и документирането на всички големи експозиции и последващите промени в тях в съответствие с изискванията на Наредба № 50 и с цел последващо наблюдение на тези експозиции като част от цялостния процес на наблюдение на експозициите.
- /4/ Дирекция “Вътрешен контрол” извършва периодично проверки за своевременното отразяване на информацията по текущата дейност на дружеството от оперативните дирекции в информационно-счетоводната система на дружеството.
40. Специализираната служба за вътрешен контрол при Де Ново ЕАД – дирекция “Вътрешен контрол”, прилага тристепенен механизъм за контрол на риска: превантивен, текущ и последващ контрол.
41. Превантивният контрол по отношение оценката на рисковите фактори при сделките, осъществявани от дружеството, са насочени към:
- 41.1. Организиране на професионален инструктаж на служителите, с които дружеството има сключени трудови договори, както и с лицата, сключващи договори и приемащи нареждания;
- 41.2. Внасяне на предложения за своевременно актуализиране и усъвършенстване на вътрешно-дружествените документи в съответствие с приети нови нормативни изисквания;
- 41.3. Провеждане на регулярни тримесечни инструктажи на служителите в офисите на дружеството относно допуснати пропуски, грешки, слабости в работата им по сделки и нареждания, както и за приетите от Съвета на директорите промени във вътрешно-дружествени документи.
42. Текущият контрол по отношение правилното управление на рисковете включва:
- 42.1. Ежедневно следене експозициите към едно лице или към група свързани клиенти да не надвишава 25 на сто от собствения капитал на дружеството, с цел ограничаване на риска от прекомерната им концентрация; следене за своевременното установяване и документиране на всички големи експозиции;
- 42.2. Своевременното уведомяване на Комисията за финансов надзор при надвишаване на големите експозиции, с посочване на причините довели до превишението и конкретните мерки за привеждане на експозициите в съответствие с установените ограничения;
- 42.3. Следене за оценяване поне веднъж дневно на позициите по лесно достъпни заключителни цени от независим източник, като борсови цени или цени от системи за пазарна информация.
43. Последващият контрол по отношение управлението на риска включва:
- 43.1. Задължителни препоръки за изпълнение при нарушаване правилата по управление на риска и търсене на строга дисциплинарна и имуществена отговорност от виновните длъжностни лица;
- 43.2. Внасяне на конкретни предложения пред Съвета на директорите за промяна във вътрешните документи на дружеството, с оглед предотвратяване на пропуски, слабости и нарушения и привеждането им в съответствие със законовите изисквания;
- 43.3. Регулярно обучение на служителите.

ГЛАВА ПЕТА

АДМИНИСТРАТИВНИ И СЧЕТОВОДНИ ПРОЦЕДУРИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА И ОЦЕНКАТА НА КАПИТАЛА НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПОСРЕДНИК

РАЗДЕЛ I

СЧЕТОВОДНИ ПРОЦЕДУРИ

44. Счетоводните процедури по отношение на управлението на рисковете и оценката на капитала са възприети и следвани от дружеството действия по обработка на входящата финансово-счетоводна информация, чрез които се достига до оценки за нивата на риск и адекватността на капитала и ликвидността му.

РАЗДЕЛ II

ЦЕЛИ НА СЧЕТОВОДНИТЕ ПРОЦЕДУРИ

45. Основна цел на счетоводните процедури е адекватното събиране, обработка и представяне на достоверна, систематизирана и навременна информация за:
- степента на риск, на която е изложено дружеството;
 - необходимият капитал за покритие на поетите рискове от дейността на дружеството.
46. Своевременното и вярно представяне на информацията за степента на изложеност на риск и адекватността на капитала е предпоставка за недопускане на концентрация на рисковете и понасяне на финансови загуби.
47. Счетоводните процедури трябва да осигуряват всеобхватност на стопанските процеси, като по този начин се минимизира рискът от загуба и изкривяване на информацията за моментното състояние на дружеството.
48. Счетоводните процедури трябва да осигуряват подходящо структуриране на финансово-счетоводната информация за целите на управление на рисковете. Това се постига чрез детайлизиране и адекватно групиране на информацията от първичните счетоводни документи, на базата на индивидуалния сметкоплан и специализирано програмно осигуряване.
49. Цел на счетоводните процедури е чрез наблюдение и своевременно сигнализиране на отговорните лица, да се избегнат нарушения на капиталовите и ликвидни изисквания, съгласно Наредба № 50 и Регламент 575/2013.

РАЗДЕЛ III

НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА СЧЕТОВОДНИТЕ ПРОЦЕДУРИ

50. За осъществяване на целите, стоящи пред счетоводните процедури за управление на рисковете и оценка адекватността и ликвидността на капитала са необходими редица действия и съгласуваност с всички звена на дружеството.

51. Предпоставките за правилното функциониране на счетоводните процедури са следните:

- Спазване на одобрената счетоводна политика, изработена в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети;
- Вярно, точно и своевременно осчетоводяване на стопанските процеси;
- Осигуряване на необходимия информационен поток към счетоводната дирекция;
- Навременност на подаваната към счетоводната дирекция информация;
- Структуриране на индивидуалния сметкоплан за целите на получаване на необходимата счетоводна информация;
- Активно взаимодействие с Комитета за управление и контрол на риска и дирекциите в дружеството за получаване на вярна и навременна информация за степента на изложеност на риск и респективно необходимото ниво на капитал, отговарящо на рисковите експозиции;
- Наличие на програмни продукти, целящи автоматизиране на процесите, систематизиране на информацията, улесняване достъпа на данните от първичните документи и източници и надеждното им архивиране;
- Организационна структура на счетоводната дирекция в съответствие с нуждите на дружеството, при ясно определени права, отговорности и нива на достъп до информацията;
- Ежедневно осчетоводяване на всички операции, както и преоценка на финансовите инструменти в търговския и инвестиционен портфейл, съобразно нормативните изисквания и възприетата счетоводна политика;
- Ежедневно изготвяне на баланс и аналитична оборотна ведомост и активно участие при изготвяне на ежедневната справка за капиталовата адекватност и ликвидност – COREP и FINREP;
- Предвиждане на коригиращи действия при допускане на грешки от различно естество в счетоводната дирекция;
- Възможност за контрол на дейността от звеното за вътрешен контрол и Съвета на директорите;
- Надеждно съхраняване на хартиените носители на информация чрез осигуряването на подходящи помещения за това.

/2/ Счетоводните правила се определят и коригират от дирекция „Бек офис и счетоводство“, със съдействието на дирекция „Вътрешен контрол“, и се предоставят аргументирано на изпълнителните директори за въвеждането им чрез заповеди.

/3/ За минимизиране възможността от грешки при осчетоводяване на операциите на дружеството, счетоводните правила се автоматизират по типове сделки.

/4/ Дирекция „Бек офис и счетоводство“ следи за точното отразяване на записванията по операциите. Последващ контрол се осъществява от Главния счетоводител на дружеството, чрез ежедневно разпечатване, проверяване и заверяване на счетоводните записвания.

/5/ Дирекция "Вътрешен контрол" извършва периодичен преглед на счетоводните отразявания.

РАЗДЕЛ IV

ИЗБОР ЗА СЛЕДВАНЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИ, НОРМАТИВНО ДОПУСТИМИ ПРАВИЛА ПРИ ОЦЕНЯВАНЕТО НА КАПИТАЛОВАТА АДЕКВАТНОСТ И ЛИКВИДНОСТ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПОСРЕДНИК

52. Изчисляването на капиталовите изисквания за различните видове риск се извършва на база критериите, залегнали в настоящите правила и изискванията на нормативната уредба.

53. За оценка на позициите в търговския и инвестиционния портфейл, дружеството следва въведените методи.

54. Дирекция „Бек офис и счетоводство“ следи за отклонения в сетълмента, възникнали по повод сделките с финансови инструменти и др. При разминаване на сетълмента с договорената дата, както и при наличието на кредитен риск на насрещната страна, директорът на дирекция „Бек офис и счетоводство“ незабавно уведомява изпълнителните директори и директора на дирекция „Вътрешен контрол“ за необходимостта от изчисляване и поддържане на собствен капитал за покритие на тези рискове.

55. Служителите на сектор “Валутни операции” в дирекция „Управление на активи и търговия” следят ежедневно позициите на дружеството в чуждестранна валута, като в края на деня изготвят необходимата вътрешна отчетност и отчетност към регулаторните органи.
56. Отговорностите за следенето и спазването на изискванията за покриване на капиталовите изисквания на различните видове риск се разпределя между дирекциите на дружеството на база настоящите правила.

РАЗДЕЛ V

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ВЪТРЕШНИЯ КАПИТАЛ. КАПИТАЛОВИ ИЗИСКВАНИЯ.

57. Вътрешният капитал на дружеството представлява капиталът, необходими за покриване на рисковете, свързани с цялостната дейност на дружеството. Изчисляването на вътрешния капитал се извършва в съответствие с разпоредбите на Наредба № 50 и Регламент 575/2013.
58. Наблюдението и пресмятането на капиталовите изисквания за различните видове риск се извършва на база отразените записвания в информационно-счетоводната система на дружеството и определените критерии за поддържане на стойността, видовете и разпределението на вътрешния капитал.
59. Вътрешният капитал на дружеството се изчислява и оповестява ежедневно от дирекция “Бек офис и счетоводство”.
60. Ако не е указано друго, за покриване на рисковете от цялостната дейност на дружеството, се прилага следното разпределение на вътрешния капитал:

Рискове	Разпределение на вътрешния капитал [%]
кредитен риск, кредитен риск на насрещната страна, риск от разсейване и сетълмент риск при свободни доставки	до 40%
позиционен, валутен и стоков риск	до 40%
операционен риск и риск при корекция на кредитната оценка	до 20%

- 60.1. За покриване на рискове, възникнали при извънредни ситуации, дружеството следва да поддържа вътрешен капитал в размер не по-малко от 10%.

РАЗДЕЛ VI

АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ

61. Административните процедури представляват изградени вътрешни правила, които осигуряват законосъобразното осъществяване на дейността на дружеството. Административните процедури включват правилно разпределени правомощия и задължения на служителите, чрез които дружеството е в състояние да функционира, в рамките на нормативните ограничения на дейността си.
62. Административните процедури, необходими за осъществяване на дейността на дружеството са:
- Процедура за одобряване или коригиране на вътрешните правила;
 - Наличие на система за вътрешен контрол;
 - Поредица от действия на служители, във връзка с осъществяване на инвестиционните услуги и дейности, които посредникът предлага, съобразно издадения му лиценз;

- Упълномощаване на служители за потвърждаване и подписване на документи в рамките на дейността на инвестиционния посредник;
- Процедура за създаване, функциониране и управление на данните и документите в посредника, включително и тяхното архивиране;
- Администриране и управление на информационната система;
- Правила и отговорни служители за уведомяване на Комисията за финансов надзор относно дейността на инвестиционния посредник.

63. Случаите на конфиденциалност при работа с вътрешна информация, както и нормите за поведение на служителите по отношение на работата им с клиентите се регламентира с вътрешно-нормативни документи, издадени от изпълнителните директори.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Настоящите правила са разработени на основание чл. 82, ал. 1 от Наредба № 38 и чл. 36, ал. 1 от Наредба № 50 и са приети от Съвета на директорите на ДЕ НОВО ЕАД с решение по Протокол от 14.12.2015г.